

Krajské koncepcie starostlivosti o životné prostredie

Do plánu hlavných a legislatívnych úloh Ministerstva životného prostredia SR na rok 2005 bola zaradená aj úloha vypracovať koncepcie starostlivosti o životné prostredie pre všetkých 8 krajov Slovenska na obdobie 2006 - 2010. Úlohu zabezpečovala Slovenská agentúra životného prostredia, pričom sa na nej podieľali pracovníci Centra pre revitalizáciu zaťažených oblastí v Prievidzi, Nitre a Trnave, Centra zložiek životného prostredia v Žiline a Považskej Bystrici, Centra integrovanej starostlivosti o krajinu v Bratislave, Centra environmentálnej regionalizácie v Košiciach, Centra krajinnoekologického plánovania v Prešove a Centra tvorby krajiny v Banskej Bystrici. V etape prípravy návrhov koncepcií aktívne spolupracovali aj jednotlivé krajské úrady životného prostredia a vecne príslušné organizačné útvary ministerstva.

Východiskami pre vypracovanie návrhov koncepcií boli predovšetkým celoslovenské strategické a koncepčné dokumenty, ako napríklad Stratégia, zásady a priority štátnej environmentálnej politiky (1993), Integrovaná aproximačná stratégia v kapitole Životné prostredie (2001), Národný environmentálny akčný program SR II. na roky 2000 - 2003 (1999) a návrh jeho aktualizácie (2003), Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja (2001), Národný plán regionálneho rozvoja SR (2001) a Koncepcia územného rozvoja Slovenska (2002). Ďalšími podkladmi boli celoslovenské „sektorové“ koncepčné dokumenty - Program odpadového hospodárstva SR, Koncepcia vodohospodárskej politiky SR, Národná stratégia ochrany biodiverzity na Slovensku (1997), ako aj Koncepcia environmentálnej výchovy a vzdelávania (1997). Rovnako ako východiskové dokumenty slúžili krajské environmentálne akčné programy, programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávnych krajov, územné plány veľkých územných celkov, krajské programy odpadového hospodárstva a ďalšie.

Návrhy krajských koncepcií starostlivosti o životné prostredie na obdobie 2006 - 2010 nadväzujú na dosiahnuté výsledky environmentálnej politiky v krajoch a zároveň reflektujú novú environmentálnu situáciu vo svete, v Európe a na Slovensku. Cieľom týchto dokumentov je zhodnotiť súčasnú environmentálnu situáciu v kraji, definovať hlav-

né ciele krajskej environmentálnej politiky, jej priority a na ne nadväzujúce konkrétne termínované environmentálne opatrenia včítane predpokladanej finančnej náročnosti a predpokladaných zdrojov financovania.

V analytickej časti (environmentálna situácia) je venovaná pozornosť stavu životného prostredia (environmentálna kvalita) - chráneným častiam krajiny a chráneným prírodným zdrojom (vodné zdroje, zdravie, rekreácia a zotavenie, ovzdušie, nerastné bohatstvo, pôdne zdroje, lesné zdroje, príroda a krajina, pamiatkový fond, zver, ryby a včely a ostatné ochranné pásma). Súčasťou analytickej časti je aj environmentálna regionalizácia kraja (vyčlenenie regiónov s určitou kvalitou stavu alebo tendenciou zmien životného prostredia na základe stanovených kritérií a vybraného súboru environmentálnych charakteristík). Rovnako je podrobený analýze stav starostlivosti o životné prostredie z hľadiska environmentálnej infraštruktúry (infraštruktúra vodného hospodárstva, infraštruktúra odpadového hospodárstva a plynofikácia), z hľadiska inštitúcií (orgány štátnej správy, rozpočtové alebo príspevkové organizácie v pôsobnosti MŽP SR, orgány samosprávy, organizácie pôsobiace mimo rezortu životného prostredia, mimovládne organizácie a združenia a dobrovoľné strážne a zložky) a z hľadiska environmentálnej výchovy.

V samotnej koncepcijnej časti dokumentov bolo definovaných 5 hlavných cieľov krajských environmentálnych politík:

- skvalitnenie životného prostredia,
- dobudovanie základnej environmentálnej infraštruktúry,

- predchádzanie a obmedzovanie vzniku odpadov, znižovanie ich environmentálneho rizika a zavedenie účinnejšieho systému nakladania s nimi,
- odstraňovanie environmentálnych záťaží,
- zachovanie biologickej a krajinnej diverzity a ochrana prírodných stanovišť ohrozených druhov živočíchov a rastlín,
- zabezpečenie ochrany a racionálneho využívania prírodných zdrojov,
- environmentálna výchova a vzdelávanie.

Na základe zhodnotenia východísk, nedostatkov a možností na ich odstránenie sú následne postavené ciele a programové opatrenia na ich dosiahnutie. Tieto sú potom v prílohách rozpracované do konkrétnych opatrení (úloh, projektov).

V roku 2005 bolo vládou SR prijatých viacero závažných strategických a koncepčných dokumentov - Stratégia konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 a nadväzujúce Akčné plány, Národný program reforiem Slovenskej republiky na roky 2006 - 2008 (v gescii Ministerstva financií SR), Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja v SR na roky 2005 - 2010 (v gescii podpredsedu vlády SR), dopracúvajú sa Národohospodárska stratégia SR na roky 2005 - 2013 (v gescii Ministerstva hospodárstva SR) a v rámci nej aj environmentálna politika, Národný strategický referenčný rámec 2007 - 2013 (v gescii Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR), schválená bola aj Stratégia a nadväzujúca Koncepcia rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky (v gescii Ministerstva hospodárstva SR). Na prelome rokov by mala vláda SR prerokovať aj ďalšie veľmi dôležité dokumenty rezortu životného prostredia - nový program odpadového hospodárstva, novú vodohospodársku koncepciu, plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií, koncepciu ochrany prírody a krajiny... So zreteľom na uvedené nebolo možné dopracovať návrhy krajských koncepcií v roku 2005 do definitívnych podôb. Naopak - je do nich nevyhnutné premietnuť uvedené dokumenty. Takto upravené návrhy by mali prejsť schvaľovacím konaním začiatkom druhého štvrťroku 2006.

- záchrana prírodného dedičstva a zachovanie biologickej a krajinnej diverzity,
- dobudovanie základnej inštitucionálnej starostlivosti o životné prostredie,
- zvýšenie environmentálneho vedomia obyvateľstva a vytvorenie systémovej environmentálnej osvedy.

Pre realizáciu uvedených cieľov bolo navrhnutých nasledovných 7 priorít:

- zabezpečenie dostatku pitnej vody, rozšírenie kanalizácií a čistiarní odpadových vôd a protipovodňová prevencia,
- zlepšenie kvality ovzdušia,

RNDr. Elena Tulisová, SAŽP Prievidza
RNDr. Jozef Gregor, MŽP SR